

**Redevoering over de volmaaktheid van de proportien in 't
menschlyk lichaam, gedaan ter gelegenheid van 't uitdeelen
der pryzen in de Stads Academie der Tekenkunst te
Amsterdam, op woensdag den 29sten April 1767**

<https://hdl.handle.net/1874/191912>

2

Gee

REDEVOERING
OVER DE
VOLMAAKTHEID
VAN DE
PROPORTIEN
IN 'T
MENSCHLYK LICHAAM;

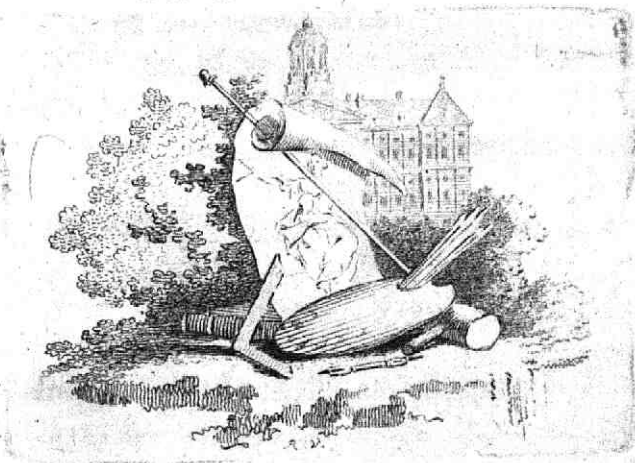
Gedaan ter gelegenheid van 't UITDEELEN
der PRYZEN in de STADS ACADEMIE
der TEKENKUNST
te AMSTERDAM,

Op Woensdag den 29sten April 1767.

DOOR

JACOB OTTEN HUSLY,

MEDE OUDSTEN DIRECTEUR VAN
DEZELVE ACADEMIE.

Op verzoek van de gezamentlyke Leden, ten ge-
bruike deezer Maatschappye, gedrukt.

(3)

REDEVOERING
OVER DE
VOLMAAKTHEID
VAN DE
PROPORTIEN
IN 'T
MENSCHLYK LICHAAM.

*Edele en zeer aanzienlyke Heeren, Honoraire
Leden van deze Teken-Academie, nuttige Voor-
standers en Aankweekers der Tekenkunst:*

Heeren Mededirecteuren:

*En gy vergevorderderde Meesters in de Kun-
sten, die alhier geoeffend worden:*

*Eindelyk, gy alle werkende Leden dezer Teken-
Academie.*

Niettegenstaande myne onbekwaamheden, ben ik geroepen om op dezen dag eene plechtigheid te verrichten, waar van ik het gewigt ten opzichte myner zwakheden reeds eens ondervonden heb. Dog zedert dien tyd, deze Academie, door de goedgunstige toestemming van hunne Wel Ed.

Groot Achtbaarheden de Heeren Burgemeesteren dèzer Stad , in dit zoo prachtig als wydberoemd Gebouw verplaatst en dus aanmerkelyk verbeterd zynde , wenschte ik wel dat ook myne geringe vermoogens in dezen dezelve verandering mogten ondergaan hebben.

Eer ik echter tot het Hoofdoogmerk onzer onderlinge byeenkomst overgaa , zal ik , op het voetspoor myner Mede-Directeuren , het myne trachten toe te brengen , om Ulieden dienstig in de Kunst te zyn ; en uit dien hoofde dagt het my by deze omstandigheid voegzamer een grondslag te leggen van het gene , waar over ik Ulieden vervolgens breedvoeriger en stukswyze denk te onderhouden , als op heden (de Academie door het Zomerfaizoen , wat betreft het tekenen naar 't Leven , geslooten zynde) een aanvang myner Verhandelingen zelve te maaken.

Myn voorneemen is , aan Ulieden voor te stellen de *Volmaaktbeid van de PROPORTIEN of Evenredigheden in 't Menschelyk Licbaam ; en de noodzakelykbeid van de kennis derzelven in de Tekenkunst ; daar uit af te leiden.*

Een stof , myns oordeels des te gepaster , dewyl myn Mede-Directeur , de Heer *Jacobus Buys* , Ulieden onlangs over de kennis der Proportien van van het Menschbeeld heeft onderhouden ; en te meer , om dat het juist ingevolge de meer of mindere kennis en waarneming dezer *Proportien* is , dat wy den Prys op de ingeleverde Tekeningen van de Leden toewyzen.

Door de *Proportien* verstaat men de *juiste overeenkomst* , en het *verschil der deelen onder elkander* , en van dezelve deelen met het geheel.

Deze *Proportien* nu hebben haar bestaan voor-

naam-

naamlyk in het Lichaam van den Mensch , het edelste Proefftuk van de geheele Schepping , daarom ook boven alle andere Schepzelen verwaardigd met het Beeld van zynen Maaker te pronken. Dierhalven zegt men , dat het Lichaam van den Mensch *volmaakt schoon is* , om dat men in de beschouwing van het zelve niets vindt dan eene allervolmaaktste overeenstemming in de verschillenheid der deelen tot elkander , en van dezelve deelen tot het geheel ; of , om dat men in het zelve te beschouwen iets gewaar wordt dat ons algemeen behaagt , en waar in wy niets vinden , dat eenige verandering , tot verbetering strekkende , zoude gedogen. Immers ieder , die maar eenigzins zig zelve heeft leeren kennen , moet verbaast staan over de wonderbaare wyze van de t'zamenstelling van zyn Lichaam ; ja , zoo dikwils hy zig aanziet , of zyne gedachten laat gaan op maar een eenig deel van zyn Lichaam , en nagaat hoe wyslyk en kunstig het zelve is t'zamengefeld ; en hoe bekwaam tot het gebruik waar toe het geschikt is ; moet hy van verwondering zyn opgetogen , en kan nooit genoeg de Wysheid zynes Scheppers pryzen. Ja , al wat ooit de Kunst vermogt , alle werken , die zy immer heeft voortgebracht , zyn gebrekkig , zyn op verre na zoo kunstig niet toebereid als het Lichaam van den Mensch , dat in zig zelve een kleine Waereld , een Waereld vol Wonderen uitleverd.

Al van ouds is men hier van overtuigt geweest , en daarom heeft men ook al van ouds de *Proportien* dier welgeschikte Leden onder malkanderen , en tot het geheele Lichaam onderzocht. De Schilders en Beeldhouwers , welken 't hier aan ten hoogsten gelegen lag , dat zy de *Proportien* van ieder deel naauwkeurig wisten te bepalen , zyn de eersten geweest ,

weest, die 't mensch'lyk Lichaam hebben afgemeeten; maar naderhand zyn ook de Bouwmeesters hier op voornamentlyk uit geweest, dat zy deze zoo bevallige *Proportien* in hunne Gebouwen trachteden waar te neemen; en *Vitruvius* meldt ons onder anderen in 't begin van zyn derde Boek, dat de Grieken de maaten, die zy tot het flichten hunner wydberoemde Tempelen gebruikt hebben, van 't mensch'lyk Lichaam hebben afgeleidt.

De bepaaling dezer maaten nu zyn door mynen Medegenoot, den Heer *Jacobus Buys*, in zyne Redevoering opgegeven; en daar uit is zeer gemakke-lyk de *Proportie* van de Leden tot malkander en tot het geheele Lichaam optemaaken; en dewyl alles door de lengte van het hoofd word uitgemeeten, zoo zullen ook alle deze maaten eene geschikte evenredigheid tot het hoofd hebben, waar van zommigen, die ik alleen tot een voorbeeld hier zal aanhaalen, zig door de volgende getallen bepaalen.

Het hoofd tot het geheele Lichaam, als 1 : 8

— — — tot het been, als 1 : 4

— — — tot den arm, als 1 : 4

— — — tot de hand, als 4 : 3

— — — tot den voet, als 1 : 1

Zoo ook de breedtens

Het hoofd tot den hals, als 2 : 1

— — — tot de schouwders, als 1 : 2

— — — tot de breedte onder de

korte ribben, als 5 : 4

— — — tot 't dikste van de dye, als 4 : 3

— — — tot de kuit, als 2 : 1

— — — tot boven de enkelen, als 4 : 1

Hier uit nu ziet men klaar dat deze getallen niet al te groot zyn, of in hun verschil zeer verre van
cl-

elkander staan , zynde het grootste van deze opgegevene maaten alleen als 1 : 8 , te weten die van het hoofd tot het geheele beeld. By gevolg hebben alle deze opgegevene deelen eene onderlinge overeenkomstige evenredigheid met het geheele Lichaam , als blykt : de lengte

van het geheele been tot 't geheele Lichaam , als 1 : 2
 — den geheelen arm ————— als 1 : 2
 — de geheele hand ————— als 1 : 11
 — den geheelen voet ————— als 1 : 8

Het Lichaam der Vrouwen , gelyk ter zelve tyd geleerd is , heeft eene andere *Proportie* ten opzichte van de breedtes der leden ; doch wat betreft derzelve lengte , zoo stemmen zy byna volkomen overeen.

Dit verschil in de *Proportie* van Mannen en Vrouwen toont ons dat de Natuur , in de verschillende Geslachten , in eenerlei zaak verscheidene *Proportien* gebruikt : en dit onderscheid vindt men niet alleen in de Lichaamen van de verschillende Geslachten der Menschen , maar ook in de Lichaamen der Dieren ; de Beesten , de Vogelen , de Vischen zyn alle in de *Proportien* ten dezen opzichte verschillende.

Men zoude dierhalven my kunnen tegenwerpen , dat dit verschil der onderlinge *Proportien* ten bewyze verstrekt van de onvolmaaktheid van 't Lichaam , dewyl 't volmaakte maar op eenerlei wyze volmaakt zyn kan. Doch het tegendeel is waar ; en zoo ras men nagaat , dat 'er genoegzame redenen zyn , waarom men moet vaststellen , dat de Natuur in deze verschillende Geslachten verscheidene *Proportien* gebruikt , zal men overtuigd worden , dat 'er in de *Proportien* der Lichaamen niet alleen de *Schoonheid* ,

maar te gelyk de *Nuttigheid* is waargenomen; en, deze *Proportien* der onderlinge deelen zoo tot elkander, als tot het geheele Lichaam vergelykende by het gebruik, waar toe zy gefchikt zyn, als mede by derzelve nuttigheid en noodzaaklykheid, zullen wy overtuigd worden, dat zy, ten dezen opzigte, of fchoon beide verfchillende, echter beide volmaakt fchoon zyn.

Laat ons dierhalven eerst kortelyk nagaan, *boedanig alle onze Leden ter bereiking van de Schoonheid gefchikt zyn.*

Daar na laat ons befchouwen *hunne Nuttigheiden opzigte van 't geheele Lichaam.*

Eindelyk zullen wy dan daar uit mogen opmaken, *dat het om dit alles is, dat wy het Lichaam volmaakt fchoon in zyne Proportien noemen.*

Wat nu het eerfte betreft, te weeten, dat alle onze Leden ter bereiking van de Schoonheid gefchikt zyn, zulks is bekend door de dagelykfche befchouwing van onzen Evenmensch, en de bewustheid, die wy van onze eigene uitwendige Leden hebben. Wy weeten dat de *Symmetrie* of de *Welgefchiktheid* (zynde de *overeenkomst der wederzydfche deelen met eene ongelykvormige middelplaats*) de grond der Schoonheid is in zamengestelde zaaken. Ik zeg, *wy weeten*; want ik onderftel, dat, of fchoon men eigentlyk geen klaare bevatting van de *Symmetrie* hadt, wy echter uit onze aangeborene neiging een byzonder behagen fcheppen in die zaaken, waar in de *Wetten der Symmetrie* plaats hebben; daar in tegendeel alle zulke zaaken, welker deelen, zonder eenige orde of welgefchiktheid, onder elkander verward zyn, ons niet behaagen kunnen, doordien zy ons in de befpiegeling te veel moeite geeven om dezelve te ontwarren. Deze grond

grond der Schoonheid nu, de *Welgeschiktheid*, heeft ook in 't byzonder plaats in 't Menschlyk Lichaam: want indien men over het zelve, 't zyte lood staande, of op den grond uitgestrekt liggende, een rechten lyn trok, die het Lichaam naar de lengte in twee gelyke deelen deelde, 't zy vlak van vooren of van achteren, zoo zal men bevinden, dat alles, wat door dezelve lyn geraakt word, zynde die deelen, die regt in 't midden liggen, geen weêrgâa hebben in het geheele Lichaam; als daar zyn de *Neus, de Mond, de Kin, de Navel, de Buik* enz. In tegendeel, beschouwt men die deelen, die maar even ter rechter- of linkerzyde van dezelve lyn geplaatst zyn, wy vinden dat zy een weêrgâa hebben, en twee in getale zyn; als *de Oogen, de Neusgaten, de Ooren, de Borsten, de Armen, Beenen*, enz.; zynde niet alleen even verre van dezen lyn ter rechter- of linkerzyde af geplaatst, maar bovendien ook van dezelve gestalte, grootte, breedte, lengte, en dikte; waar uit dan verder blykt, dat het Lichaam ook te gelyk ingevolgt de wetten der Weegkunde te zamengefeld is, en dies te vaster staat, doordien het zwaarheids middelpunt dus in dezelve middellyn vallen moet.

Dat nu deze welgeschiktheid der deelen den grond der Schoonheid is, blykt te meer, doordien men in de Bouwkunst, waar in men alles, gelyk ik reeds gezegd (en in eene Verhandeling daar over, voor sommigen van Ulieden, geduurende drie achter een volgende Winterfaizoenen gehouden, breeder betoogt) heb; waar in men alles, zeg ik, uit het Menschlyk Lichaam afgeleid heeft, als een voornamere regel der Bevalligheid en Schoonheid, wat ter weêrzyden van het midden komt, aan malkanderen evenredig en gelykvormig maakt; maar in te-

gendeel al wat in 't midden komt zodanig schikt, dat zyns gelyk aan 't geheele Gebouw niet te vinden is; en de ondervinding leert, dat in diergelyk geval ten dezen opzichte het Gebouw behaagen zal.

De waarheid van deze welgeschiktheid der deelen in 't Menschlyk Lichaam is, myns oordeels, al te zeer bekend, dan dat ik my verder met het bewyzen daar van zoude bezig houden; alle oogenblikken zyn wy in staat by ons zelveu proeven daar van te nemen; men heeft onder anderen de beide Handen alleenlyk vlak tegens malkander aan te houden, om terstond overtuigd te zyn van de nauwkeurige overeenstemming der Duimen, Vingers, en alle hunne byzondere Leden met elkanderen.

Derhalven laat ons nu overgaan ter beschouwing van *hunne Nuttigheid ten opzichte van 't geheele Lichaam.*

Het Menschlyk Lichaam is tot veelerlei inzichten gemaakt, en onder dezelveu moet men ten dezen opzichte byzonderlyk aanmerken *de beweegingen, stellingen, en keeringen, die, 't zy tot deszelfs onderhoud, als anderzints, vereischt worden.* Laat ons nu *den Arm*, die wy weten buiten de Hand in twee deelen gedeeld te zyn, eens beschouwen: Immers heeft dit zyne nuttigheid; voor eerst, om door deszelfs lengte de zaaken, die op eenigen afstand van ons af zyn, te kunnen bereiken, zonder daar toe noodig te hebben het geheele Lichaam te beweegen; 't welk niet zoude kunnen geschieden, indien de Arm korter was. Doch, op dat wy niet alleen die zaaken, welke op zekeren afstand van ons af zyn, maar ook die, welke zeer naby ons liggen, gemaklyk zullen kunnen krygen, is 't noodig dat de Arm in twee beweegbaare deelen gedeeld zy, waar door wy de-

denzelven behoorlyk kunnen naby brengen of ver vooruit steeken, alles zonder noodig te hebben het geheele Lichaam daar toe te beweegen. Daar is nu geen bekwaamer maat tot deze gezegde beweegingen, als die, waar door de Arm in beide en in alle gevallen het voordeeligst en met de minste moeite kan werken; zynde juist die maat, die den Arm in twee gelyke deelen deelt; daarom heeft ook het onderste of voorste deel het vermogen, om zich eveneens als den geheelen Arm te beweegen; of schoon het bovenste of achterste deel onbeweeglyk blyft, namentlyk in de hoogte, naar beneden en ter weérzyden.

Maar, zoude men hier op kunnen tegenwerpen, *de Arm zoude langer of korter kunnen zyn, en echter in twee gelyke deelen bewoogen worden.* Doch ik antwoord: Was hy veel langer, zoo zoude hy de zaaken met zoo veel gemak niet naby het hoofd kunnen brengen als nu, dat doch geene van de minste zyner werkingen is; alle spyzen moeten aan den mond gebragt worden, en, wil men iets van naby zien, rieken, of hooren, deze beweging wordt noodzakelyk. Was hy, in tegendeel, veel korter, dan moest men het Lichaam buigen, om de zaaken, die maar op een kleinen afstand van ons zyn, aan te vatten. En de Nagels aan de uiteinden der Vingeren zyn onder anderen voornaamlyk ook geschikt tot het krabben. Nu kan den Arm, door zyne buiging in 't midden en aan de hand, op alle plaatsen van 't Lichaam gebragt worden, als wy naamlyk niet door kleederen belet zyn; en 't geen de rechter Arm niet bereiken kan, daar kan weder de linker by komen. Dewyl nu het Lichaam op de helft buigen kan, en de onderste en bovenste uiteinden elkanderen dus naderen mogen, zoo behoefden

den tot dit gebruik de Armen niet langer te zyn dan *de helft van 't Lichaam*; want, korter zynde, waren zy tot dezen dienst van geen gebruik: en, indien langer, die lengte was niet alleen overtollig, maar zelfs buiten staat gesteld, om alle plaatzen te bereiken; dewyl door de buiging in het midden dikwils de helft van die overtollige lengte (zoo het aan beide helften evenveel was) voorby sommige plaatzen zoude komen, zonder dat men door buiging en inkrimping den Arm zoo veel draaien of inhaalen kon, dat de toppen der vingers de begeerde plaats raakten. Was nu die overtollige lengte aan een deel alleen, het was nog des te slimmer; want zoo het by voorbeeld de Bovenärm was, en men wilde zich eens over de schouder heen krabben, zou dit langere deel den elhoog zoo hoog doen opreizen, dat de Onderärm by geene mogelijkheid de bedoelde plaats raaken kon. Deze en andere ongemakken zouden ook van eenen grooteren Onderärm ontstaan. En dus blykt hier uit ten klaarsten, en het nut van de lengte des Arms juist gelyk aan de helft van 't geheele Lichaam, en deszelfs noodzakelyke buiging in 't midden; en derhalven mogen wy besluiten, *dat de tegenwoordige Proportie de beste is.*

Dus is het insgelyks gelegen met de Beenen, die tot de beweging en plaatsverandering van 't geheele Lichaam noodig zyn. Zy zyn ook in twee gelyke beweegbaare deelen gedeeld, om daar door de Voeten te kunnen opligten, wanneer wy gaan of ergens opklimmen willen; 't welk zoo gemaklyk als nu niet zoude kunnen geschieden, indien deze deelen niet beide van eene gelyke lengte waren, behalven dat als dan ook het evenwigt in 't Lichaam geen plaats meer zoude hebben. Zy zyn niet langer,

ger, om dat als dan een van beiden, of het Lichaam in 't gaan eene al te radde beweging zoude verkrygen; of, indien deze beweging dezelve bleev', de Voeten zig al te traag en te langzaam ten opzichte van 't Lichaam zouden moeten beweegen een weinig langer of een weinig korter, zoude weder van een zeer gering nut zyn; en dan zouden de Beenen even gelyk de Armen buiten de *Proportie* geraaken van juist vier hoofden of de helft van 't geheele Lichaam uit te maaken, daar mogelyk wel voornaamlyk het gemak van 't voortgaan, en der evenredigheid der beweging van 't Lichaam en der Beenen in 't gaan in gegrond is. Dus is ook hier in de *tegenwoordige Proportie de beste*.

Deze en meer andere deelen des Lichaams zyn de genen, die by de Mannen zoo wel, als by de Vrouwen dezelve *Proportie* hebben; doch wat betreft die deelen, waar in men ten dezen opzichte verschil vindt, het voornaamste onderscheid, dat men in dezelven bespeurd, bestaat voornaamlyk hier in, dat de Vrouwen smaller Schouwders en in tegendeel breeder Heupen hebben dan de Mannen: dat ook de Armen, de Dyën, de Kniën, en de Kuiten iets breeder zyn, als by de Mannen; doch dit is uit een byzonder inzicht aldus verordent; want de Man is voornaamlyk tot het Werk geschikt, en de Vrouw voornaamlyk ter Voortteeling van 't menschlyk geslacht; derhalven behooren de deelen dus zamengesteld en geschikt te zyn, dat zy den Man bekwaamer maaken tot zwaar werk en moeiliker bezigheden dan de Vrouw, gelyk zulks ook voornaamlyk blykt uit de sterkere en vastere Spieren, die den Man gegeven zyn, en meerder door de Huid zichtbaar zyn, en dus ook de Huid meerder doen uitgaan dan by de Vrouwen; waar
by

by nog komt , dat de Schouderbeenderen insgelyks tot het zelve einde zwaarder en breeder zyn ; al het welk noodzakelyk de Schouwders van den Man moet breeder maaken. Immers wy nemen voor een kenteken van sterkte wanneer een Man zeer breede Schouwders heeft , en de ondervinding bevestigt zulks meermaalen.

En dus ligt ook den grond van de meerdere breedte der Heupen in de Vrouw hier in , dat zy bekwaam moet zyn ter Voortteeling ; derhalven , dewyl zy de Vrucht in den Buik moet draagen , en dezelve behoorlyk moet kunnen ter waereld brengen , zoo behooren ook deze deelen op een daar toe bekwaamen en grooteren afstand geplaatst te zyn , als wel by de Mannen , die hier toe geenzints geschikt zyn.

En 't is zeer aanmerkelyk dat juist hier in byna het zelve verschil gevonden word , namentlyk dat het geen by de Mannen de Schouwders breeder zyn , dat zyn de Heupen smaller ; en 't geen by de Vrouwen de Schouwders smaller zyn , dat zyn de Heupen breeder : Even als of het ons wilde overtuigen , dat 'er deze hoeveelheid van breedte of stoffe in 't halve bovendeel van 't menschlyk Lichaam noodzaaklyk ware , zoo dat het geen aan 't eene minder word gevonden , aan 't andere weder bygevoegd zy. Want immers in de Natuur vindt men niets overtolligs ; derhalve bespaart zy de overvloedige stoffe van het eene deel , om daar mede de te geringe stoffe van 't andere deel te hulp te komen.

Wy zien hier uit verder , dat het onderscheid der *Proportien* voornamentlyk bestaat in de maat der breedten ; want ten opzigte van de maat der lengten stemmen Mannen en Vrouwen byna volkomen

over-

overeen , gelyk wy reeds gezegd hebben ; ja wy vinden zelfs dat 'er eene overeenkomst in de Leden is waargenomen , welke maar alleen ten dienst en gebruik van de Vrouw eigen schynen . De Borsten naamlyk , welke aan de Vrouwen om veele en bekende redenen gegeven zyn , en haare byzondere nuttigheid hebben ; deze schynen , om de overeenkomst zoo veel mogelyk waar te nemen , aan den Man grooten deels tot sieraad en overeenstemming met de Vrouw gegeven ; althans zy beslaan dezelve plaats en maat der lengte ; hun onderscheid , dat zy by de Mannen plat en by de Vrouwen rond zyn , ontstaat weder uit het onderscheiden gebruik , waar toe zy in de verschillende geslachten geschikt zyn . Wy zyn te wel overtuigd in de Teken- Schilderen Beeldhouwkunde , hoe veel Cieraad eene fraaije Borst aan het Mannebeeld geeft , dan dat ik my verder met de oogmerken , waar toe zy meerder zouden kunnen dienen , heden zal ophouden .

Doch behalven al het bovengemelde is 's Menschens Lichaam ook dus t'zaamgesteld , dat in alle de bewegingen , die voor het zelve noodzaaklyk zyn , een evenwigt plaats heeft , waar door 't zelve die bewegingen met het uiterste gemak verrichten kan , en 't Lichaam in ieder stand en keering vast staat , als blykt , wanneer een Mensch recht overeind staat , en men laat midden door hem een loodlyn vallen van de kruin van 't hoofd , zoo dat die het Lichaam in twee gelyke deelen snydt , dan zal deze Lyn de oppervlakte van den vloer raaken , juist midden tuschen de voeten ; te weten indien men recht op staat , en de voeten op dezelve wyze buitenwaards geboogen hebbe . Als men zich nu verbeeldt dat een *Horizontaale* Lyn het Menschlyk Lichaam by 't Schaamdeel (de helft van de geheele lengte) doorsnyde ,

lynde, zoo moet deze dan ook de Loodlyn doorsnyden; en men kan deze beide Lynen aanmerken als een balans met twee gelyke armen, waar van 't beweegingspunt in de doorsneede van beide die Lynen is, terwyl de *Horizontale* Lyn ter breedte der Heupen, de armen uitmaakt. Uit de Weegkunde nu weet men, dat om het evenwigt te behouden, de beide armen van de balans even lang, en even zwaar beladen moeten zyn, of dat, zoo veel de eene arm korter als de andere is, de kortste ook meerder beladen zyn moet. Nu ligten wy in 't gaan één been op, waar door de balans haar steun misfende aan dien kant meerder beladen wordt: deze steun krygt de balans door 't neêrzetten van den voet wel terstond wederom, doch daar wordt echter met het Lichaam zelve een tegengewigt gemaakt, zoo wel van den bovensten tronk, als van het onderste stillstaand been. Een bewys hier van ziet men in de Kinderen, die eerst beginnen te gaan, en, deze balans nog niet op een zekere en vaste wyze gevonden hebbende, daarom ook heen en weder waggelen.

Eene gelyke lengte van 't Onder- en Bovenlyf geeft hier toe een groot gemak, dewyl het evenwigt byna van zelfs door het stillstaand been gemaakt wordt; want, zoo men door deszelfs midden een Lyn trok, die in 't zelve punt van de twee vorige Lynen sneedt, en naar 't hoofd ging, zoo zou men daar door weder twee armen van een balans krygen, die in evenwigt was. De Kinderen, die gemeenlyk grooter Bovenlyf of Hoofd hebben, en dus meerder zwaarte boven als onder, bewyzen dit wederom; want zy gaan zoo lang waggelende, tot dat de waare *Proportie* met verloop van jaaren in hun Lichaam gekomen is.

Als

Als wy nu een Mensch op zyde zien , vinden wy , dat de hoofden van de dyebeenderen in de hollen aan het voorste gedeelte van het bekken (*Acetabula*) komen , waar door het Lichaam natuurlyker wyze achterover moest hellen , om 't gemis van 't evenwigt , 't welk echter hersteld wordt , gedeeltelyk door de vooruitpuiling van den buik , gedeeltelyk door de lengte van den voet ; want even zoo veel als de teenen en de buik voorwaarts buiten de loodlyn komen , puilen de billen van achter weder uit , waar door hier weder 't evenwigt is , zoo voor de zwaarte van de billen , als voor 't uitsteekén van de *Acetabula* aan het voorste gedeelte van 't bekken.

Als een recht opstaand Mensch voorover bukt , zonder met de handen eenig steunzel te hebben , dan verandert die balans van boven ten eenemaal : wanneer de beenen loodlynig blyven staan , kan zulks naauwlyks tot een hoek van 45 graaden geschieden : de reden ziet men licht ; hier komt geen tegenwigt van achteren , zoo dat , te laag bukkende , wy voorover vallen ; de balans in 't bekken verandert dan in een Unster , wiens lange arm zig over den rug uitstrekt , en de billen , ondersteund door de beenen , maaken den korten arm . Als wy laager willen bukken , brengen wy de billen achterwaarts , en maaken wederom een volkomen Balans of liever Unster , wiens steunpunt de groote teenen zyn ; want , daar uit een loodlyn naar boven getrokken zynde , zal het Lichaam zoo doorsnyden , dat de voorover bukkende helft , die naar 't hoofd is , niet zwaarder zal zyn , dan die naar de billen ; waar by men de zwaarte der beenderen wel dient in aanmerking te neemen .

De kracht der Spieren maakt somwylen eenige ver-

anderingen in 't evenwigt , doch dit is in buitengewoone gevallen ; en de kunst der Postuurmakërs bestaat alleen in die krachten te zoeken , hoewel zy in de vreemdste postuuren tevens het evenwigt Betrachten.

In welke houding men het Lichaam stelle , men hebbe maar op deze balans te letten , en dezelve te zoeken , zy zal altyd gevonden worden. Het Hoofd , dat alleen van achteren gesteund , en voor zwaarder is , waar door het in de slaap , als de Spieren van den nek niet meer werken , voorover valt , krygt echter zyn evenwigt van achteren door de Schouwderbladen , en op zyde door de Armen.

Nu was het niet mogelyk de gezegde , en de verdere daar uit op te maakene evenwigten te bereiken , zoo het onder- en bovenlyf *verschillend van lengte waren* ; want de zwaarte wordt geduurig door de lengte van het ligtere vergoed : ja in die Lichaamen , daar deze of andere evenredige lengte niet is uit een gebrek der natuur , wordt het altoos door een zwaarder deel vergoedt , of het Lichaam staat niet vast.

Omtrent de Armen , het zy uitgestrekt of gebogen , gebeurt dezelve balans : wy kunnen door de kracht der Spieren wel eens een Arm uitstrekken , zonder hem een tegenwigt te geeven ; doch dit is van korten duur : doorgaans gebeurt 'er een evenwicht. De Koordendansers zoeken met uitgestrekte armen de balans van 't lichaam , en door 't laaten zakken van den eenen of anderen arm (dat is , door het korter maaken van de balans aan de eene zyde) weeten zy het evenwicht gestadig te vinden en te maaken. Het geen wy in de Tekenkunst *Contrast* noemen , is alleen een uitwerkzel van die balans : want het beurtwisselend voortzetten van armen

men en beenen toont dezelve klaar aan. Staan wy op één been, zoo moet de vry zynde voet juist balanceeren tegen den arm van den anderen kant; waarom armen en beenen *noodzakelyk even lang moeten zyn.*

Laat ons nu overgaan tot het befluit; namentlyk, *dat het om dit alles is, dat wy het Lichaam volmaakte ſchoon in zyne Proportien noemen kunnen.* Immers is het zoo. Wy toonden, hoe alles ter bereiking van de Schoonheid in eene welgefchikte orde in 't Lichaam plaats heeft; ja zoo welgefchikt, dat men in de Bouwkunst, welkers voornaamſte ſchoonheid beſtaat in de welgefchiktheid en evenredigheid der deelen tot malkander, en tot het geheel, al van ouds deze volmaakte Schoonheid des Menſchelyken Lichaams heeft naargebootst en waargenoomen; en federt den tyd, van den bloei der Kunſten in Griekenland tot heden toe, onder al het geſchaapene niets heeft kunnen ontdekken, 't welk daar toe met meerder voordeel tot een voorwerp ter navolging kan ſtrekken, als het volmaakt geſtel van 's Menſchen Lichaam. En zoude ik hier by niet wel mogen aanmerken, dat, zoo draa men dit voorbeeld uit het oog verlooren, en andere ter naarvolging verkoozen heeft, ook te gelyk de Bouwkunde alle haare ſchoonheid verloor! Men ziet dit uit de verwarde klompen van de oude Gothiſche Geſichten, zoo aanmerklyk om hunne grootte, als vreemde en kluchtige wyze van tzaamenſtelling. En, niettegenſtaande deze verwarde t'zamenmengfels buiten alle regelen der goede Bouwkunst zyn opgevoerd, vindt men echter eene naauwkeurige waarneeming van de wetten der *Symmetrie*, en eene zekere ongeregelde *Proportie* in alle hunne deelen, welke 'er duidelyk in doorſtraalen, met moeite gezocht, ver-

keerdlyk afgeleid, en dwaaslyk geplaatst te zyn.

Dus toont ons de onkunde zelve op 't duidelykst de noodzaaklykheid van de kennis en waarneeming der *Proportien*. Zy zyn zoo wel als wy overtuigt geweest dat niets zonder dezelve behaagen kan; en zy hebben door onkunde gezocht, 't geen reeds lang te voren gevonden was.

Maar, zal men mogelyk hier op tegenwerpen, wy zyn gewend aan de PROPOR TIEN van 't Menschlyk Lichaam, en daarom noemen wy het zelve Schoon, echter zouden deze PROPOR TIEN op eene verscbillende wyze veranderd kunnen werden, dat zy nochtans een Schoon gebeel uitmaakten; anderzins moest in de tegenwoordige PROPOR TIE van 's Menschen Lichaam eene wezenlyke overtuigende en noodzaaklyke Schoonheid gevonden worden, welke de Schoonheid van alle andere mogelyke PROPOR TIEN overtrof.

Zal het niet wat al te stout zyn, dit rondborftig te durven ontkennen, en staande te houden, dat het niet uit gewoonte, maar juist uit de wezenlyke overtuigende en noodzaaklyke Schoonheid van de tegenwoordige PROPOR TIEN van 's Menschen Lichaam is, dat wy het zelve Schoon, ja volmaakt Schoon noemen kunnen, en dat inderdaad deze Schoonheid die van alle andere mogelyke PROPOR TIEN overtreft! Ik zie te wel, hoe zwak myne vermogens zyn om dit onderwerp naar zyne vereischens te behandelen; ik ben al te zeer overtuigt, dat deze stof eene geleerde Pen noodig heeft, en ook ver buiten het bereik van de myne is: desniettemin ben ik van de waarheid verzekert, voor zoo verre dezelve de Kunst betreft; derhalven zal ik dezelve niet zoo zeer als Redenaar, als wel als Kunstenaar voorstellen; en daarom alleenlyk zoo veel bybrengen, als 'er tot volkomene verzekering in de Kunst toe nodig is; vertrouwende dat de geene,
die

die hier in , of in deze geheele Verhandeling iets willen zoeken , dat tegen de regelen der Taal- of Redenkunde aanloopt , menigvuldige en misfchien zeer grove mislagen zullen ontdekken. Doch de zulken gelieven in 't oog te houden , waar toe eigenlijk deze Redevoering gefchikt zy ; te weten niet om als eene geletterde , doorwrochte en cierlyke Redeneering voor kundigen den toets uit te ftaan ; maar alleen om , zoo veel myne geringe vermogens my toelaaten , te helpen , en 't myne by te brengen tot opbouw van de Kunst , en onderrigting van de leergierigen , die t'eeniger tyd Meesters zoeken te worden.

Wy zullen dus moeten onderzoeken :

I. *Of het alleen uit gewoonte is , dat men het menschlyk Lichaam Schoon noemd.*

II. *Of deze PROPORTIEN van 's Menschens Lichaam zouden kunnen veranderd worden , en nochtans een Schoon geheel uitmaaken. En*

III. *Eindelyk befluiten , dat van alle mogelyke PROPORTIEN 'er geene is , welke de Schoonheid van 't Lichaam in zyne tegenwoordige PROPORTIEN kan overtreffen.*

Dat het niet uit enkele gewoonte is dat men 's Menschens Lichaam fchoon noemt , is reeds getoond : want , indien het waar is , 't geen *Alberti* zegt , dat de Schoonheid van een Lichaam niets anders is dan de overeenkomst van deszelfs deelen , welke door hun getal , door hunne uitvoerigheid of volmaaktheid , en door hunne fcbikking , zodanig met elkander overeenstemmen , dat zy aan 't oogmerk van de Natuur voldoen : indien dit waar is , zeg ik , zoo blykt zulks ten klaarften uit al wat wy over de Welgefchiktheid der deelen in 's Menschens Lichaam gezegd hebben , daar wy toonden , dat dit alles wel degelyk plaats

heeft , en dat dus 's Menschen Lichaam volmaakt Schoon is.

Zoo dit nu uit enkele gewoonte is , dat wy het Schoon noemen , dan moest alles , wat wy gewoon zyn te aanschouwen , Schoon genoemd worden ; en dan zoude de Schoonheid maar in de enkele verbeelding , en niet in iets wezenlyks bestaan ; immers dan was de Schoonheid willekeurig : en , dat dit zoo niet zy , blykt uit de algemeene toefstemming , dat 'er volmaakte schoone , middelmatige schoone , en eindelyk ook affchuwelyke of leelyke voorwerpen in de Natuur voorkomen. En noodzaaklyk behaagt ons het schoone uit het zelve grondbeginzel , dat ons een afkeer van 't wanfallige geeft. Hoe veel affchuwelyke monsters en gedrochten zyn 'er in de Natuur ; echter zyn ze dagelyks by ons , en wy zyn immers door de gewoonte , van ze dagelyks te zien , noch niet gewoon geworden om ze Schoon te noemen.

Wy zullen nog verder bevestigd worden van de waarheid der volmaakte Schoonheid van ons Lichaam , als wy nu by ons tweede stuk nagaan : *Of deze PROPOR TIEN van 's Menschen Lichaam zouden kunnen veranderd worden , en echter een Schoon gebeel uitmaaken?* Een Vraag , die uit de tegenwerping ontstaat ; doch te gelyk een Vraag , die de Natuur , ja die den Schepper schynt te willen bedillen , even of 'er iets volmakter als 't Pronkjuweel van 't Heelal , als 't Meesterstuk der Schepping , zyn konde ; daar zoo veele stemmen als uit zoo veele pypen van zyn gestel , in aangenaame welluidendheid ons toegalmen : *Zie hier het grootste Wonder in de Natuur , volmaakt van binnen , volmaakt van buiten!*

Indien men moet stellen dat alles zyn genoegzaamen grond heeft , waarom het veel eer is , als niet is ;

zoo kan men ook stellen, dat alles zyn genoegzamen grond heeft, waarom het veel eer dus is, als anders; en is 'er om zulks te bevestigen, te weten waarom de Mensch eer dus is, als anders, meerder of genoegzamer grond, als in den Mensch zelve, te vinden! Buiten de wonderlyke schoone evenredigheden, die hy in zyn gestel van buiten heeft, is 'er van binnen een aantal van onbegrypelyke Wonderen mede verknocht, die yder weder hunnen genoegzamen grond hebben, waarom zy eerder dus, dan anders zyn; waarom zy niet grooter of kleiner zyn; en die alle, alle, zoo noodzaaklyk voor zyn bestaan zyn, dat hy ze niet ontbeeren kan: wordt 'er slechts een klein gering deel van verzet, gekwetst of van zyn plaats gerukt, terstond lydt het geheele Lichaam door het naauw verband van de onderlinge deelen met malkander. Wel aan dan, wat is 'er aan dit voorwerp van verwondering te verbeteren?

i Vergroot of verkleint gy eenige zyner uitwendige deelen, zoo let vooral, dat gy al 't geën van binnen met het zelve verknocht is te gelyk vergroot of verkleint; maar alles is 'er mede verknocht, wel dat gy dan ook alles weder naar evenredigheid vergroot, of verkleint; op dat 'er zonder noodzaake geene ruimte overblyve, indien gy het te groot; of de deelen gedrukt worden, by gemis van dezelve, indien gy het te klein maakt. Vergroot of verkleint men nu alles weder naar dezelve evenredigheid, zoo ontstaat 'er een nieuw Mensch, maar even als de voorige, alleenlyk een grooter of kleiner Mensch, doch in alle deelen overeenkomstig met de anderen; *een Mensch volmaakt in zyne PROPOR- TIEN.*

De Evenredigheden in 't Lichaam veranderd zynde, vervalt de schoonheid: wordt het Hoofd

of eenig ander deel vergroot of verkleint , 't mis-
 haagt terftond , als blykt uit de Schetsen der Leer-
 lingen naar 't *naakte leven* of *Menfchenbeeld* gete-
 kend ; deze maakt het Hoofd , die den Arm , gene
 de Hand , een ander den Voet te groot of te klein ;
 en het zamenftel van die allen brengen wanfchep-
 zels voort . Derhalven is het eigentlyk de Kunst ,
 deze welovereenftemmende *Proportien* in de afbeeld-
 zels van 's *Menfchen Lichaam* , 't zy getekend ,
 gefchilderd , geboetzeerd , of in fteen uitgehouden ,
 waarteneemen . En zoude hier in niet wel den
 grond gelegen zyn , waarom de overblyfzels der
Antiken ons zoo zeer behaagen ; te weten , om dat
 zy zig deze *Proportien* verftaan , en in hunne wer-
 ken betracht hebben ? En verftrekt dit niet tevens
 tot een onwederfpreeklyk bewys , dat , *de PROPOR-*
TIEN veranderd zynde , zy geen Schoon geheel kun-
nen uitmaaken ? waar van daan anders komt het ,
 dat onder duizend Beelden , van Leerlingen ge-
 maakt , eer zy vast in de *Proportien* zyn , niet ge-
 vallig één of twee voorkomen , die men door het
 verfchil der *Proportien* boven het leven fchoon kan
 keuren ? Immers nooit , durf ik vrymoedig zeg-
 gen , is dit gebeurd ; ja dat meer is , nimmer kan
 of zal zulks gebeuren ; dewyl , gelyk wy getoond
 hebben , het fchoon alleen volmaakt in die verdee-
 ling is te vinden , welke wy in 's *Menfchen Lichaam*
 ontwaar worden .

Nog klaarder worden wy van het naauw verband
 dat 'er onder de onderlinge *Proportien* is , om het
 fchoon geheel uit te maaken , overtuigd , als wy zien ,
 dat de deelen van verfcheidene fchoone Lichaamen
 onder elkander verplaatst zynde , terftond de fchoon-
 heid weg is , en zelfs affchouwelyke Monsters voort-
 brengt .

Breugel, bygenaamd, *de Helſche*, wist, met meer andere, in zyne *Tentatien* en *Spookeryen*, op diergelyke wyze de aardigſte, geeſtigſte, of ook allerafgryzenswaardigſte vertooningen van monsters en gedrochten t'zaam te ſtellen, uit den Kop van 't eene Dier, op 't Lichaam van een gantsch ander, met Pooten van weder een ander dier enz. t'zaam te voegen: waar van daan deze zoo ſchielyke omkeering, daar immers yder in zyn ſoort te vooren een gedeelte van een ſchoon Lichaam uitmaakte? Deze verſcheidene deelen behouden yder zyne ſchoonheid, die zy te vooren hadden, beſtaande uit dezelve kleinere deelen; 't komt hier van daan, dat deze *Proportien* onderling niet meer in dezelve reden tot elkander ſtaan als voorheen, dies zyn zy geſchonden; nu houdt men dezelve deelen, die te vooren voor ſchoongehouden wierden, voor lelyk, waarom? alleen dan om dat de *Proportie*, die voorheen maakte, dat men ze ſchoon noemde, geſchonden is.

Laat ons nu ten beſluite komen van al het gezegde, dat 'er, namentlyk, *van alle mogelyke PROPORTIËN geene is, welke de ſchoonheid van 't Lichaam in zyne tegenwoordige PROPORTIE kan overtreffen.*

Wy hebben 't gezien, wy hebben 't verklaard en beweezen, dat de Schoonheid in 't Lichaam niet kan vermeerderd worden, dewyl 't volmaakt is, en volkomen beäntwoordt aan het oogmerk, waar toe het geſchikt is: dat in tegendeel, door de minſte verandering, die het in zyne wel overeenſtemmende deelen ondergaat, de ſchoonheid verlooren is. Dat het dus niet kan vergroot of verkleint worden; en dat, even als de ſnaaren op een Speeltuig, alles in zyne juuſte maat moet gehouden worden, om een wel-luidend Muzyk voorttebrengen. Want, indien in

ons Lichaam de lengte der deelen niet in staat was, de zwaarte van andere opteweegen, zo zouden op sommige plaatzen van 't zelve noodzaaklyk eenige wanstallige knoesten van Vleesch of Been moeten zyn, tot geen ander gebruik, dan om evenwigten te maaken, en deezzen zouden niet alleen ontsieren, maar ook in de meeste gevallen daar ter plaatze te veel zwaarte brengen, en het Lichaam in sommige standen naar dien kant doen overhellen. Alle mogelyke *Proportien* zyn 'er, om dus te spreken, reeds, sedert de overoude uitvinding der Tekenkunst, door zoo veele duizenden van verschillende schetsen der Leerlingen gemaakt geweest, maar nimmer, nimmer heeft 'er één, eene zo volmaakte *Proportie* uitgeleverd, en waarom? Daarom, gelyk wy in den beginne als een tegenwerping reeds bybragten; daarom, dat het volmaakte maar op eenerlei wyze volmaakt zyn kan, en wy hebben beweezen, dat zo wel de Man als de Vrouw yder in hun soort volmaakt is. Want de Schepper heeft ook hier den kortsten weg ingeslagen, en niet alleen schoonheden gegeven, maar te gelyk een nuttig gebruik beoogt. *En dus besluiten wy, dat in de PROPOR TIEN van 's Menschen Lichaam eene wezenlyke, overtuigende, en noodzaaklyke schoonheid is, welke de schoonheid van alle andere mogelyke PROPOR TIEN overtreft.*

Hoe noodzaaklyk, hoe nuttig is het dan voor u, die t'eeniger tyd Meesters in de Kunst zoekt te worden, dat gy u vlytig toelegt op de kennis der *Proportien* van 's Menschen Lichaam! Gy hebt gehoord hoe volmaakt zy zyn; en gy zult, naar maate gy u in dezelve meer oeffent, en u die eigen maakt, het nut van dezelve bevinden; gy bouwt op losse gronden, indien gy dezelve verwaarloost, en gy zult te laat ondervinden, dat gy nooit iets roem-
waar-

waardigs zonder deze zoo nuttige kennis hebt voortgebragt. Denkt niet, dat gy by geluk dezelve zult treffen, het volmaakte is te zeker, om by toeval volmaakt te worden. Maakt u dan de nutte lesfen, die u door mynen Medegenoot gegeven zyn, zoo eigen, dat gy ze van buiten weet op te noemen. Zy zyn zoo veel in getale niet, of een weinig geheugen, gepaart met een weinig moeite, kan u dezelve haast doen machtig worden. Tot heden toe, en zoo lang gy nog in dezelve onkundig zyt, dwaalt gy in een doolhof van velerlei omwegen. Maar, zoo haast gy u in dezelve zult geoeffend hebben, zult gy zeker wandelen, en 't zal u aangenaam zyn, de moeiten, daar toe aangewend, door eene fchielyker vordering in de Kunst be kroond te zien.

Dit dacht ik nodig vooraf kortlyk aan ulieden voortteftellen, ik zoude ook nu noch breedvoeriger hebben konnen uitweiden, 't was zelfs in sommige gevallen noodig geweest, doch 't hoofdoogmerk onzer byeenkomst, waar toe ik thans overftap, heeft my hier in wêrhouden, uit vreeze van uwen aandacht al te veel te vergen.

Ik gaa dan nu over tot het oogmerk, waar toe wy zyn byeen gekomen.

Leergierige en vlytige Jeugd, gy die de hoop zyt uwer Ouderen, en die in den bloei uwer Jaaren reeds door een zucht tot roem in de Kunst wordt aangezet:

Laat u deeze plegtigheid aanlokken, en uwen lust vermeerderen om t'eeniger tyd deelgenooten te worden van den roem, die gy anderen thans zult zien behaalen.

Al van ouds was het de gewoonte, den geenen, die

die boven anderen in zekere voorgestelde verrichtingen wist uit te munten, te bekroonen; of door uitdruklyke bewyzen van goedkeuring met geschenken, of andere weldaaden, boven zyne mededingers te verheffen.

Toen ik voorleeden Jaar voor de eerste reize deze zelve plegtigheid verrichte, heb ik de redenen aange-toond, welken ons bewoogen hebben, om de Leden dezer Academie, yder ingevolge de vermogens die hy bezit, in drie onderscheidene Classen te verdeelen, en jaarlyks voor yder Classe een zekeren Prys te bestemmen, om den genen, die in dezelve 't best, en naaukeurigst, naar 't naakt leevend Mensch-beeld zal getekend hebben, daar mede te begifigen, en dus den Lust en Yver te meerder op te wekken, en yder die eenigzints nayverig is aantemoedigen, om alle zyne vermogens intespannen ter bekoming van den voorgestelden Prys.

Ten dien einde alle de ingeleverde Tekeningen van de genen die naar de Pryzen staan, vergaderd zynde, hebben wy dezelve ten onzen huize naargezien, en ryplyk tegens elkanderen, elk in zyne Classe, overwogen; en daar uit by ons zelve opgemaakt, wie wy oordeelden den Prys gewonnen te hebben. 't Welk wy vervolgens in eene buitengewoone Vergadering, daar toe belegd, by beslotene briefjes hebben ingeleverd, en de meerderheid der stemmen daar uit hebben opgemaakt.

Dat ik het zelve hier nevens byvoege, heeft zyne byzondere redenen. 't Is om Ulieden te overtuigen, van de onzydigheid onzer beoordeelingen, en om de genen die naar de Pryzen gestaan hebben, te meer te doen verzekerd zyn, dat wy hier in niets als de Waarde, zonder aanzien des Persoons, beoogen.

Dog

Doch myne vooraf gaande Verhandeling heeft, zoo ik niet twyffele, Ulieden genoegzaam overtuigd van de noodzakelykheid der kennis in de *Propor-tien* van 't Menschlyk Lichaam: dierhalven vind ik my verpligt Ulieden te zeggen, dat wy ook, ingevolge de meerdere en juiste waarneeming van dezelve, en de kennis der *Anatomie*, voor zoo ver dezelve de Kunst betreft, gelyk ook de waarheid of zekerheid van den Omtrek, door ons in de ingeleverde Tekeningen bespeurd, den Prys hebben toegewezen. Wy hebben op deze kennis en waarneeming meerder acht gegeven, als wel op de zoogenaamde bevallige manier van *Artzeeren*, *Wryven*, *Doezelen*, *Hoogen*, of dergelyken, al 't welke zekere zoogenaamde *eigen manieren* zyn, waar in dikwils de een den anderen te boven streeft die zig in een andere manier gewend heeft, dog al 't welk de schoonheid van den Omtrek, de kennis der *Anatomie*, en de waarneeming der *Propor-tien*, als zynde het waare en wezenlyk schoone van de Kunst, niet uitmaakt, en waar door, indien men zelve niet in aanmerking nam, zelden een Beeldhouwer, al was hy zeer bekwaam, den Prys zoude winnen, vermits zy zig weinig op het cierlyk opmaaken hunner Tekeningen, als komende hun minder te pas dan een Schilder of Graveerder, toeleggen.

't Is dan ingevolge deze waarneeming boven andere dat wy den Prys van de derde of laagste Classe aan U, ó Buys! toewyzen. Kom hier, ontvang dit bewys van ons, ten teken uwer overwinning: herinner U, zoo dikwils gy dezen Prys aanschouwt, herinner U met blydschap, dat gy boven andere waardig gekeurd zyt, hier mede vereert te worden; en zyt verzekerd, dat het om de waarde van Uw
werk

werk is; dat geen belang, veel min de bloedverwantschap U deezen Prys heeft doen behaalen: want ik moet U tot meerdere verzekering daar van, en op dat gy in 't toekomende geen het minst vertrouwen daar in stellen moogt, verklaaren, dat, indien uw Werk U de meerderheid van stemmen boven anderen niet hadt verworven, U de bloedverwantschap deezen Prys ontzegd hadt. Wat zal ik U meerder zeggen! U aantemoedigen tot het behaalen van de twee hoogere Pryzen, hoope ik dat onnodig zyn zal, U een weg te wyzen, om ter verkryging van dezelve inteslaan is overtollig, dewyl gy boven anderen het geluk hebt, uwen kundigen heer Vader hier in als Leidsman te hebben: volg zyn voetspoor in de Kunst na, 't is de vaste wegwyzer ter behaaling van eenen onsterflyken roem, en op heden wordt gy van derzelver nuttigheid overtuigd. Volhard dan in uwen yver voor de Kunst, en maak U den naam waardig, dien gy draagt, ja tracht uwen beroemden Vader, ware 't mogelyk in de Kunst t'overtreffen. Zet U op dezen eerestoel, waar toe wy U by uitstek waardig keuren.

Wy plaatzen U in de tweede Clasfe.

En gy, die U zoo dapper in de Kunst boven uwe mededingeren gedragen hebt: Gy, LAQUY! kom, ontvang van myne hand het overtuigend teken onzer goedkeuring. Gy hebt hier door den roem verworven, van de andere te boven te streeven. 't Is lofelyk, dat gy, na eenmaal beproefd te hebben; en 't U te hebben zien mislukken, den moed niet hebt laten zinken; maar den kans op nieuw beproefd hebt, en wel met zoo veel Yver, dat gy den Prys behaald, en anderen die onttrokken hebt.

Gy

Gy weet, daar is 'er nog een voor U opgehangen, waar na gy een Mededinger worden kondt, deeze is de voornaamste, deeze is de rechte Prys, waarom 't U te doen moet zyn; zoo lang 'er trappen zyn, om hooger te komen, ontziet de moeite niet om den top te bereiken, daar de laatste en de beste kroon U ten deel kan vallen. Hoe hooger gy komt, hoe verder gy in de Kunst kont omzien, en hoe wyder veld zig voor U zal opdoen, daar uw geest zig aangenaam in zal vermaaken, en daar gy altoos, ofschoon U den kans mislukte, het byzonder genoeg by zult ondervinden, van steeds gewonnen en nooit verlooren te hebben. Dierhalven houd aan, waar voort, en laat niet los; tracht altoos meer en meer U deezen reeds behaalden, en nog te behaalene Prys waardig te maaken. Roemwaardige bekleed deze plaats, die U boven andere toegeschikt is, naar uwe verdiensten.

Wy plaatzen U in de Eerste Clasfe.

o Gy, die U zoo uitstekend in het veld der Kunst tegen machtige medestrevens gekweeten en de overwinning behaalt hebt: Gy, WALDORP! zyt het, die den hoogsten Prys dezer Academie wegdraagt. Treed toe, ontvang het eeuwige teken van een onverwelkbare Roem, dat naar de waardigheid van uwe vermogens geschikt is. Gy zyt een Man in de Kunst, en gy hebt Proeven van Uwe kennis in 't schoon der Kunst gegeven; geen wonder dan, dat Gy met algemeene stemmen den Eersten Prys wegdraagt. Voorleden Jaar mislukte 't U, doch gy zyt echter niet bezweeken; en gy toonde zelfs overtuigd te zyn van uwe geringere vermogens; hebt gy echter toenmaals moeten zien, dat U een ander

voor-

voorstreefde en den Prys behaalde, 't is des te meer Eer voor U, de eerste na hem te zyn, en dus de tweede, die met deze Lauwren bekroond wordt. Hoe duur gy dezelve ook gekocht hebt, de Eer die zy U toebrengen overweegt alles. Boven dit bewys onzer goedkeuring, ligt hier voor U gereed de Lauwerkroon, welke tot een eeuwige getuigenis van uwen Roem op Perkament geschreeven, U door de hand van onzen zeer geliefden Hoofd-Directeur zoude worden toegereikt, indien niet eene langduurige pynlyke en zeer gevaarlyke ziekte, dat minlyk Voorwerp van elks Liefde en Hoogachting buiten staat gesteld hadt, om ons in onze plegtigheid met zyne hooge en gewenschte tegenwoordigheid te vereeren. Dierhalven heb ik order, om uit Zyn naam U, die thans de tweede Flonkerstar in deeze Academie zyt, met dezelve te vereeren, op dat ze U ten allen tyde, in alle plaatzen, en in alle voorkomende gelegenheden, ten bewyze verftrekke van de Eer, waar mede gy heden overlaaden zyt: Eene eeuwige eer, eene eer die niet kan vermeerdert worden. Staa my toe, dat ik U echter voorhoude, dat 't U niet genoeg zal zyn, hier in te berusten en thans in uwen yver te verflaauwen: 't is nu de rechte tyd voor U, om te toonen, dat gy inderdaad naar waarde deeze Lauwerkroon ontvangen hebt; daar zyn geen Pryzen tot meerder aanmoediging voor u geschikt; dog volgens uwen eergierigen aart vertrouw ik, dat gy thans te vrede zynde het al verwonnen te hebben, U zult toeleggen, om U zelve tot uw eigen voordeel aantefpooren; op dat uwe vlugge vermogens die gy getoond hebt ryklyk te bezitten, meer en meer in uwe Kunst openbaar worden en doorsraalen.

Zet

Zet U op de plaats die U, door uw werk, boven alle eerenswaardig maakt.

Gy alle verdere Leden van deze Academie, die mededingers geweest zyt naar de Pryzen! aanschouwt de Eer, die dit waardig drietal geniet. Laat het U tot yver ontvonken om dezelve ook te verkrygen. Gy hebt uwe vermogens besteed en aangewend, doch geenzints vruchteloos: 't is waar, gy zaagt U den Prys ontrukken, en die door andere behaalen: doch gy hebt gearbeid, en zyt gevordert: gy hebt U zelve geoeffend, en reeds bereid, en sterker gemaakt, om ze des te gemakkelyker te bekomen. Laat den moed niet zinken, daar zyn reeds zoo ras de baan geöpend is, weder nieuwe Pryzen opgehangen; 't was smertelyk indien dit maar eens gebeurde, en 't verlies dus onherstelbaar was; maar nu is 'er slechts één kans verlooren; Dierhalven rust niet, houd niet op, tot gy ze alle gewonnen hebt. De waarde van de overwinning, bestaat alleen in den meer of mindren tegenstand die gy gevonden hebt, en 't is vermakelyk zig door een sterker hand na wakkeren tegenstand overmant te zien. Wy betuigen tot ons byzonder vermaak eenen aanmerkelyken voortgang en vordering in de Kunst, indien al niet by alle, immers by de meeste van Ulieden gevonden te hebben, en zoud Gy zelve niet mede moeten toestemmen, dat den yver, en de zucht om den Prys te winnen, daar toe grootelyks heeft medegewerkt: hoe aangenaam is het dan in dit srydperk om de glorie uit te zyn; daar men nooit verliezen kan, in tegendeel, daar men altoos wint, en daar men, zoo al geen roem boven alle, altoos een deelgenoot van den roem, dat men in de Kunst gevordert is, voor zig zelve verworven heeft. Ik

heb U, by myne Verhandeling getoond wat U het noodzaaklykst te kennen zy, om den Prys te behaalen; myn Medegenoot heeft U daar toe een zeer gemaklyken weg aangewezen; volgt die dan meer en meer in, en gy zult haast overwinnaars worden. Doch op dat gy U, meer en meer moogt oeffenen, in al 't geen tot de kennis der waare schoonheid en der *Proportien* dienstig is, zal de Academie tweemaal ter week, geduurende het zomer saizoen open staan, om naar 't Pleyster te tekenen, te weeten des Woensdags, en Zaturdags, drie uren voor Zonnen ondergang: te beginnen huden acht dagen, zullende tot meerder kundigheid in de *Anatomie*, by voorkomende gelegenheden, aan Ulieden, op 't naakt *modèl* werden aangetoond, de werkingen der Spieren, in de verscheidene beweegingen van 't Mensch-beeld waarteneemen. Een aantal fraaije Pleyster modellen zyn door de goedgunstige toegenegenheid van verscheiden Leden, en wel voornaamlyk onlangs door ons *Honoraire* Lid de Heer *P. B. Texier*, aan de Academie vereerd geworden; en dus voorhanden, tot Ulieder studie, en naarvolging. Dierhalven is voor Ulieden een weg geopent om tot alle de deelen der Kunst voort te gaan, 't zal nu maar alleen aan U zelve staan, of gy 'er een behoorlyk gebruik van zult willen maaken, en als het U rechten ernst is, om t'eeniger tyd Meesters in deze zoo oude, zoo nutte, als édele Kunst te worden; twyffel ik niet, of gylieden zult behoorlyk aan alle deze daar toe voorgestelde eindens beäntwoorden.

Gy Heeren, *Honoraire* Leden dezer Academie; Edele, en zeer Aanzienlyke Voorstanders, en Aankweekers der Kunsten! hoe aangenaam moet het U-
lie-

lieden zyn , den nutten voortgang der Kunst, door Ulieder bystand te mogen gewaar worden. Aanmerklyk en zelfs boven verwachting is het getal der Leden aangegroeit , 't welk ons in staat gesteld heeft , de buitengewoone onkosten die 'er nodig geweest zyn , om dit Vertrek , door de goedgunstige toegenegenheid onzer waarde Burgervaders aan ons toegestaan ; bekwaam te maaken tot het gebruik waar toe 't geschikt is. Hoe aangenaam moet het Ulieden nogmaals zyn , jaarlyks drie Voorwerpen van groote verwachting te zien voortkomen , in den schoot dezer Academie gekoesterd en opgekweekt ; waar uit wy hoopen dat Mannen zullen ontstaan die den roem van Hollands Kunstenaaren staande houden.

Dat wy alle zulks ondervinden ! dat deeze Academie groeije en bloeije tot luister van deeze vermaarde Stad ; dat alle onze pogingen gezegend mogen zyn ! en och , of het ons nog gegund wierde , onzen zeer geliefden Opperdirecteur , eenmaal in volle gezondheid hersteld te zien ! die ons dan met zynen wyzen raad zal bystaan , en met zyne gewenschte tegenwoordigheid vereeren ; zoo zullen wy deeze Academie , waar van wy den grondslag , en aanwas , aan zyn alom bemind Persoon verschuldigt zyn , in vollen glans en luister zien blinken.

IK HEB GEZEGD.